

ЗМІСТ

Від автора	3
Передмова	4
Розподіл навчального часу	6
Анотований зміст лекцій, контрольні питання та література	8
Теми практичних занять	33
План практичних занять	35
Самостійна робота	47
Тести для самоперевірки	49
Список обов'язкових для читання художніх творів з курсу	77
Теми рефератів з курсу	79
Питання до екзамену / заліку	82
Теоретико-термінологічний матеріал. Словник	87
Рекомендована література	141

*Присвячується 100-річчю
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова*

ВІД АВТОРА

Навчальний посібник містить розподіл навчального часу з урахуванням кредитно-модульної системи. У ньому названі теми змістових модулів, тематика лекційних і практичних занять (до останніх додається перелік художніх текстів для читання, список критичної літератури), подаються загальні тести для самоконтролю, контрольні питання, список обов'язкових для читання художніх творів з даного курсу, теми рефератів, питання до заліку, теоретико-термінологічний матеріал (словник), а також список рекомендованої критичної літератури.

Навчальний посібник може бути використаний як під час підготовки до аудиторних занять, так і для самостійного вивчення окремих розділів.

Призначений для студентів-філологів та фахівців з вищою освітою за спеціальністю 035 «Філологія» спеціалізації 035.10 «Прикладна лінгвістика» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і тих, хто опановує історію зарубіжної літератури самостійно і бажає систематизувати свої знання.

ПЕРЕДМОВА

Курс «Історія зарубіжної літератури. Антична література» має за мету ознайомити студентів із закономірностями розвитку літературного процесу VIII ст. до н. е. – V ст. н. е.

У навчальному посібнику розглядаються основні літературні явища античності в їх органічному історичному зв'язку і взаємопереходах, розкривається естетична основа даних явищ, їх ідейно-тематичний зміст і поетика, устанавлюються зв'язки зі світоглядним життям епох.

Мета навчального посібника – дати студентам для їх практичного використання матеріали, необхідні в процесі вивчення творчості поетів та письменників даного історико-культурного періоду.

Курс, який читається студентам факультету прикладної лінгвістики протягом першого навчального семестру, складається з двох основних розділів: літератури Давньої Греції та літератури Давнього Риму.

У кожному з періодів, дуже великих і складних за своїм історичним змістом, можна виділити такі окремі етапи:

1. Міфологія.
2. Епос.
3. Мелос.
4. Драма.

5. Проза.
6. Еллінізм.
7. Докласичний період давньоримської літератури.
8. Класична література періоду Принципату.
9. Післякласична література Римської імперії.

Ці теми складають основний матеріал пропонованого курсу.

Під час вивчення даного матеріалу особливу увагу приділено аналізу такого поняття, як міфологія, її значення в античній культурі й літературі; визначається соціально-історична роль класичної лірики й перехід від лірики до драми; детально досліджується давньогрецька драматургія, напрямки прозаїчного мистецтва; слухачі також знайомляться з тенденціями давньоримської літератури на прикладі жанру комедії, поеми, історіографії, роману тощо.

У зв'язку з чималою кількістю тем, деякі з них розглядаються студентами самостійно.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

I семестр – 2 кредити – 4 змістових модуля
30 год. лекцій, 15 год. практичних робіт,
30 год. самостійної роботи

МОДУЛЬ 1. АНТИЧНА ЛІТЕРАТУРА

Змістовий модуль 1. Давньогрецька література. Епос. Лірика. Драма.

Тема 1. Антична література: загальна характеристика. Давньогрецький епос.

Тема 2. Класична лірика. Давньогрецька драма.

Змістовий модуль 2. Давньогрецька комедія і проза.

Тема 1. Походження й розвиток давньогрецької комедії до Арістофана. Арістофан. Зародження й розвиток літературної прози.

Тема 2. Епоха еллінізму. Новоаттична комедія. Давньогрецький роман.

Змістовий модуль 3. Література Давнього Риму. Загальна характеристика римської літератури. Докласичний період (комедії Плавта й Теренція). Кінець докласичного й початок класичного періоду. Час кризи і падіння республіки.

Тема 1. Особливості римської літератури, її періодизація. Докласичний період. Комедії Плавта й Теренція.

Тема 2. Кінець докласичного й початок класичного періоду. Час кризи й падіння республіки. Ораторське мистецтво.

Змістовий модуль 4. Література періоду Принципату. Післякласична література. Римська імперія. Апулей. Значення античної літератури.

Тема 1. Загальний огляд класичної літератури періоду Принципату. Римська історіографія.

Тема 2. Післякласична література. Рання і пізня Римська імперія. Римський роман. Значення античної літератури.

АНОТОВАНИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ, КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ЛІТЕРАТУРА

Змістовий модуль 1 Давньогрецька література. Епос. Лірика. Драма

Тема 1. Антична література: загальна характеристика. Давньогрецький епос

Лекція 1. Антична література: загальна характеристика

Визначити поняття «античної літератури» як сукупності літературних творів давньогрецькою і латинською мовами від VIII ст. до н. е. й до V ст. н. е. Розкрити зв'язок літератури античності з особливостями античного суспільства (розгляд громадсько-родової власності, розквіт і занепад рабської системи). Головну увагу приділено характеристиці літератури Давньої Греції і ролі міфології у стародавній літературі як одному з основних джерел матеріалу для античних митців. Розглядаються основні періоди давньогрецької літератури (архаїчний, класичний, елліністичний) і вплив кожного з них на подальший її розвиток. Визначається роль античної літератури у світовому літературному процесі, її вплив на всі літературні періоди (Відродження, Класицизм) і творчість видатних європейських літераторів і письменників.

Контрольні питання

1. Які хронологічні рамки античної літератури?
2. Що таке антична міфологія?
3. Який зв'язок між міфами й соціально-культурним розвитком давньої людини?
4. Які головні цикли давньогрецьких міфів мали вплив на літературу того часу?
5. Які основні періоди давньогрецької літератури?

Література

1. Антична література [Текст] / за ред. Тахо-Годі ; пер. з рос. – К. : Вища школа, 1976. – 328 с.
2. **Арський, Ф.** У країні міфів [Текст] / пер. з рос. / Ф. Арський. – К. : Веселка, 1971. – 152 с.
3. **Кун, М.** Легенди і міфи Стародавньої Греції [Текст] / М. Кун. – К., 1967. – 385 с.
4. **Лосев, А. Ф.** Гомер [Текст] / А. Ф. Лосев. – М. : Учпедгиз, 1960. – 387 с.
5. **Мальчукова, Т. Г.** Античность и мы [Текст] / Т. Г. Мальчукова. – Петрозаводск : Карелия, 1991. – 214 с.
6. Мифологический словарь [Текст] / под ред. М. Н. Ботвинник, Б. М. Коган, М. Б. Рабинович, Б. П. Селецкий. – М. : Просвещение, 1985. – 584 с.
7. **Пашенко, В. І.** Антична література [Текст] / В. І. Пашенко, Н. І. Пашенко. – К. : Либідь, 2001. – 282 с.
8. **Підлісна, Г. Н.** Антична література [Текст] / Г. Н. Підлісна. – К. : Вища школа, 1992. – 456 с.
9. **Прокаєв, Ф. І.** Зарубіжна література ранніх епох [Текст] / Ф. І. Прокаєв. – К. : Вища школа, 1994. – 382 с.
10. **Содомора, А.** Жива античність [Текст] / А. Содомора. – К. : Молодь, 1983. – 298 с.
11. **Тронский, И. М.** История античной литературы [Текст] / И. М. Тронский. – М. : Высшая школа, 1983. – 246 с.

12. **Чистякова, Н. А.** История античной литературы [Текст] / Н. А. Чистякова, Н. В. Вулих. – М. : Высшая школа, 1972. – С. 13–21.

13. **Шах-Майстренко, М.** Медицина і здоров'я в античних міфах [Текст] / М. Шах-Майстренко. – Одеса-Полтава : Археологія, 2000. – 124 с.

Лекція 2. Давньогрецький епос.

Героїчний епос (Гомер)

Визначаються особливості жанру епосу в літературознавстві й виокремлюються основні види давньогрецького епосу. Розглядаються особливості гомерівського героїчного епосу на прикладі його видатних поем «Іліада» й «Одіссея». Показується місце цих поем у подальшому розвитку епічного жанру в літературі. Особливу увагу приділено аналізу художніх засобів у гомерівських поемах.

Контрольні питання

1. Що таке епос?
2. Які головні різновиди епосу існували в архаїчний період давньогрецької літератури?
3. Що таке гомерівський епос?
4. У чому полягають основні риси такого роду літератури як епос?
5. Які теми порушує Гомер у своїх поемах «Іліада» й «Одіссея»?
6. У чому полягає основна ідея гомерівських поем?
7. Чому епічні твори є героїчними?

Література

1. Антична література [Текст] / за ред. Тахо-Годі ; пер. з рос. – К. : Вища школа, 1976. – 328 с.

2. **Арський, Ф.** У країні міфів [Текст] / пер. з рос. / Ф. Арський. – К. : Веселка, 1971. – 152 с.

3. **Кун, М.** Легенди і міфи Стародавньої Греції [Текст] / М. Кун. – К., 1967. – 385 с.

4. **Лосев, А. Ф.** Гомер [Текст] / А. Ф. Лосев. – М. : Учпедгиз, 1960. – 387 с.

5. Мифологический словарь [Текст] / под ред. М. Н. Ботвинник, Б. М. Коган, М. Б. Рабинович, Б. П. Селецкий. – М. : Просвещение, 1985. – 584 с.

6. **Пащенко, В. І.** Антична література [Текст] / В. І. Пащенко, Н. І. Пащенко. – К. : Либідь, 2001. – 282 с.

Лекція 3. Дидактичний епос (Гесіод)

Розглядається дидактичний епос на прикладі творчості Гесіода і його поем «Робота і дні» й «Теогонія». Указується на особливості стилістичної техніки Гесіода, тематики його творів, морально-повчальний напрямок його творів.

Контрольні питання

1. У чому відмінність героїчного епосу від дидактичного?
2. Яка головна тема поеми Гесіода «Робота і дні»?
3. Які особливості тлумачення міфології в «Теогонії» Гесіода?
4. Які міфи використані автором у цій поемі?
5. Назвіть особливі риси гесіодівського епосу.

Література

1. **Підлісна, Г. Н.** Антична література [Текст] / Г. Н. Підлісна. – К. : Вища школа, 1992. – 456 с.

2. **Прокаєв, Ф. І.** Зарубіжна література ранніх епох [Текст] / Ф. І. Прокаєв. – К. : Вища школа, 1994. – 382 с.

3. **Содомора, А.** Жива античність [Текст] / А. Содомора. – К. : Молодь, 1983. – 298 с.

4. **Тронский, И. М.** История античной литературы [Текст] / И. М. Тронский. – М. : Высшая школа, 1983. – 246 с.